

Nr 146.

Av herr **Svensson** i Eskilstuna m. fl., om anslag till prisreglering å viktiga födoämnen och livsförnödenheter m. m.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition tills vidare utom huvudtitlarna beräkna ett anslag av 24 miljoner kronor till åtgärder i prisreglerande syfte. I saknad av närmare uppgifter angående sättet för dessa medels användande torde man kunna utgå från, att de närmast äro avsedda att användas för nedbringandet av kostnaderna för sådana artiklar, vilkas användande utgöra förutsättning för livsmedelsproduktionens fortgående i full utsträckning, såsom artificiella gödselmedel och utländska kraftfodermedel. I kungl. proposition nr 28 har ock för prisreglering intill den 1 juli å artificiella gödselmedel begärts anvisande av 4 miljoner kronor av ifrågavarande anslag. Ett fortsättande av denna prisreglering även beträffande gödselmedel, avsedda för höstsådden, torde ha förutsatts, liksom förmodligen avsikten torde vara, att de högst avsevärda kostnaderna för en redan pågående reglering av priset på utländska kraftfodermedel skola täckas av de ifrågavarande 24 miljonerna.

Mot nedsättning i priset å dessa produkter genom tillskjutande av statsmedel synes i och för sig ingen invändning kunna göras, enär dessa åtgärder äro ägnade att upprätthålla och öka en inhemsk produktion, vilken blir viktigare i samma mån som svårigheterna för import av livsmedel ökas. Emellertid måste i samband med dessa prisregleringsåtgärder från statens sida övervakas, att de på detta sätt förbilligade produkterna användas för den produktion, som med hänsyn till folknäringsens tryggande är viktigast och mest betydelsefull. Prisregleringen måste användas såsom ett av statens medel att leda produktionen i önskvärd riktning. På grundval av uttalanden av på området speciellt sakkunniga tillåta vi oss i detta avseende, utan att gå närmare in på frågan, framhålla önskvärheten av att i samband med statens mellankomst för tillhandahållandet av billigare artificiella gödselmedel åtgärder måtte vidtagas för en

ökad odling av icke blott egentlig brödsäd utan även av *korn* och *potatis* samt av *äggviterika fodermedel*. Tillhandahållandet av utländska kraftfodermedel bör förbindas med åtgärder, varigenom särskilt kalvgödningen inskränkes till förmån för mjölkens avsättning till färsk konsumtion och till smörberedning, varjämte fläskproduktionen torde böra begränsas till att avse fyllandet av endast vårt eget lands behov.

Men åtgärderna för produktionens underlättande och reglering måste även förbindas med en effektiv reglering av priserna på de av jordbruket producerade alstren, på det en oskäligen fördyring av livsmedlen icke må kunna äga rum. Denna prisreglering torde kunna i vissa fall åvägabringas dels genom överenskommelser mellan staten och producenterna och i vissa fall genom åsättande av maximi-
pris. I andra fall kan hänsynen till omöjligheten för konsumenterna att betala det pris, som de höga produktionskostnaderna ovillkorligen betinga, nödvändiggöra ett nedbringande av priset genom *direkt* tillskott av statsmedel. I detta sammanhang bör erinras om det förhållandet, att den möjlighet, som de mindre bemedlade tidigare under krisen haft att erhålla kompensationsvaror till pris, väsentligt under produktionspriset, numera genom exportens och därmed kompen-
sationssystemets inskränkning icke längre stå till buds i någon större utsträckning. Då det i statsverkspropositionen uppförda anslaget å 24 miljoner kronor icke synes vara avsett och i varje fall icke tillräckligt att användas även för tillgodoseende av de mindre bemedlades oavvisliga behov att erhålla vissa standardartiklar, såsom fläsk, mjöl, mjölk, etc., till lägre pris än produktionspriset och till förhindrandet av ytterligare prisstegring i de fall, där detta icke kan ske utan tillskott av statsmedel, bör detta anslag utökas. Då av detsamma ytterligare ansevärliga belopp behöva komma till användning för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnads-
villkor huvudsakligen på samma sätt, som avsetts med det av 1916 års riksdag anvisade beloppet å 5 miljoner kronor, anse vi, att utom de i statsverkspropositionen uppförda 24 miljoner kronor ytterligare 20 miljoner kronor böra anvisas till åtgärder för här nämnda ändamål. Detta belopp å 20 miljoner kronor torde böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till förbilligande, särskilt för de mindre bemedlade, av sådana viktiga och oumbärliga livsmedel och förnödenhetsartiklar, å vilka icke på annat sätt kunna åvägabringas rimliga priser, samt till effektiv lindring, under kommu-

nernas kontroll, av de mindre bemedlades levnadsvillkor. Därvid bör det villkor som uppställts för tillgodogörande av det nyssnämnda 1916 års anslag av 5 miljoner kronor, nämligen att kommunerna skola tillskjuta viss del av kostnaderna, icke böra vidhållas. Dels är anslaget av den natur, att det i sin helhet bör täckas genom en beskattning av de konjunkturvinster, som äro en direkt följd av kristiden, dels ha genom kristidens inverkan kommunernas ekonomi hårt belastats, och i saknad av möjlighet att upptaga en särskild skatt på de högre inkomsterna och förmögenheterna möta för dem svårigheter att belasta sin budget med utgifter för ifrågavarande ändamål. Detta förhållande, jämte den omständigheten, att den kungl. kungörelsen angående villkoren för åtnjutande av statsbidrag till lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor utkom alltför sent och i en formulering, som på de flesta håll missförståtts, utgör anledningen till, att hela 5 miljoner kronorsanslaget ännu icke blivit taget i anspråk.

Täckande av anslaget torde ske genom att i staten för år 1918 upptages en utvidgad krigskonjunkturbeskattning.

På grund av det anförda hemställas,

att riksdagen må besluta att för åvägabringande av prisreglering å viktiga födoämnen och livsfrönödenheter samt för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 20 miljoner kronor att användas enligt beslut i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t på förslag av statens livsmedelskommission, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under 1917 disponera erforderligt belopp.

Stockholm den 26 januari 1917.

C. E. Svensson,
Eskilstuna.

Sven Persson,
Norrköping.

Hj. Branting.

F. V. Thorsson.

Herman Lindqvist.

Värner Rydén.

Erik Palmstierna.

Viktor Larsson.

Bernhard Eriksson.

Sven Linders.

J. A. Ingvarson.

A. J. Bärj.

Emil Kristensson.

